

verschillend terrein, denkt allicht dat hij nu op kalkgrond en op kiezelbodem zoowat gelijke plantengroei zal aantreffen. Maar dat weet ieder, die in Zuid-Limburg en in de duinen heeft gebotaniseerd al wel beter. Natuurlijk, ons madeliefje en enkele andere ubiquisten vindt ge overal zoowel op kalk als op zand of klei, maar wat een verschil of ge langs de Hierdensche beek of langs de Geul botaniseert. Het is de overheerschende flora die den indruk maakt; en al kán nu een kalkminnende plant onder bepaalde omstandigheden van den bodem ook op kiezelgrond voorkomen en daar flink gedijen, zoolang ze er niet mannetje aan mannetje staan zooals op hun eigen bevoorkeurd terrein maken ze den indruk van een verdwaalde kat in een vreemd pakhuis.

De waarheid zal wel zijn, dat en de scheikundige en de natuurkundige gesteldheid van den bodem samen de flora bepalen zoolang de mensch met zijn cultuur er geen verandering in brengt; hier geeft de eene, ginds de andere factor den doorslag. Opzettelijke proefnemingen moeten uiteraard op kleine schaal geschieden en uitzonderingen zijn er altijd ook in de vrije natuur overal en altijd. Of het nu de soortelijke warmte de snelle wateropzuiging en uitdroging, in de eerste plaats, en eerst in de tweede of derde de koolzuurkalk is, die bepaalde planten lokt en andere verdrijft, dat doet voor ons weinig af of toe aan het feit, dat een Nederlander van boven de Maas, die alleen planten uit zijn streek goed kent, zoodra hij op het krijt in Valkenburg Gulpen of Epen komt voor een hem geheel vreemde flora komt te staan. Wat een planten waarvan hij de naam of afbeelding wel eens gezien maar heeft, die hij nooit bij huis heeft ontmoet!

Welnu, wie zijn Drentsche planten en de Limburgsche flora zoo'n beetje op het eerste gezicht kan onderscheiden, vooral die raad ik nog eens sterk aan, wandel eens bij Tailfer of Rivière langs de Maas, waar ge beurtelings op zandsteen en kalkbodem komt en ge twijfelt vooreerst nog niet aan het bestaan van kalkplanten; of nu de kalksteen minder door zijn chemische dan wel door zijn physische eigenschappen die mooie en voor ons zoo zeldzame planten aanmoedigt om op zijn witte en grijze steenen te komen wonen, voor ons is het zeker dat ze er zijn en wij weten waar we ze zien en bestudeeren kunnen.

E. HEIMANS.

HET RINGEN VAN VOGELS.

Sinds overoude tijden hebben de menschen er plezier in gehad, om dieren te merken en weer vrij te laten en van tijd tot tijd worden nog wel snoeken en karpers opgevischt met ringen van vaak fabelachtigen ouderdom aan hun lichaam. Men deed dat uit aardigheid.

In de laatste jaren evenwel is men er toe gekomen, om vogels te merken met de bedoeling, zekerheid te verkrijgen omtrent sommige bijzonderheden uit hun leven, vooral die welke betrekking hebben op den trek en op het samenleven der individus. De eerste, die dit werk systematisch en op vrij groote schaal ondernam, is de leeraar Chr. Mortensen te Viborg in Denemarken, die spreeuwen, wouwen, ooievaars, slechtvalken, buizerden en talingen van ringen voorzag en zoo o.a. de ontdekking deed dat de Deensche ooievaars door Hongarije naar Egypte trekken en niet, zooals men licht zou denken, langs de Noordzee.

De bekende Ornitholoog uit Norwich J. H. Gurney merkte in 1904 een honderdtal Jan van Genten op den

Ring 2502 van Rossitten van alle kanten bekeken.
Foto van Dr. J. Th. OUDEMANS.

Bass-Rock met ringen waarop stond „1904. Bass-Rock“. In December 1906 en Januari 1907 „ringde“ Mr. Tomlinson te Musselburgh 115 spreeuwen.

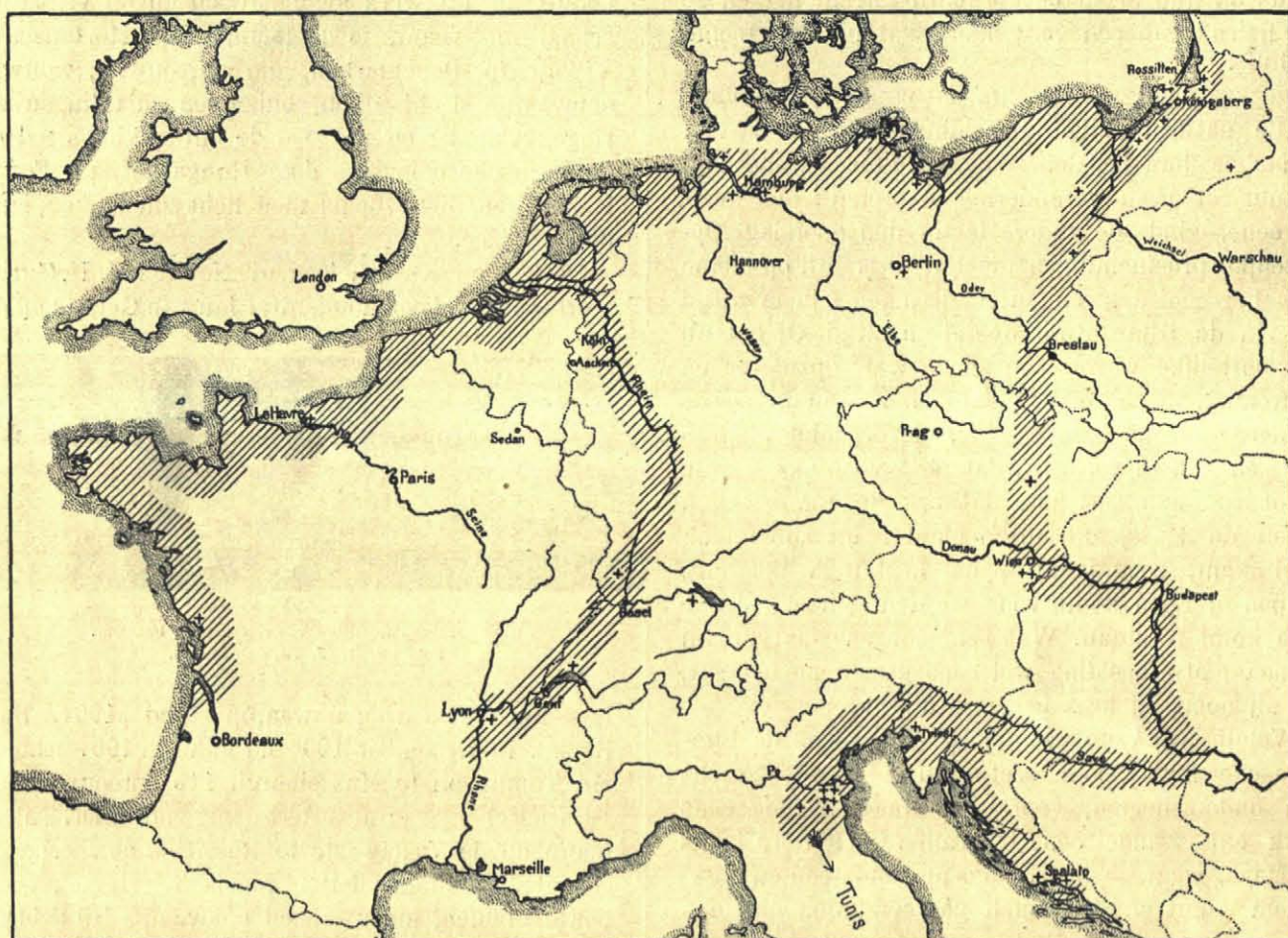
Intusschen was al sedert eenige jaren Dr. Thienemann op de Vogelwarte te Rossitten op zeer groote schaal begonnen allerlei vogels te ringen, vooral bonte kraaien, meeuwen en ooievaars. Hij gebruikt drierlei soort van ringen: groote, waarop behalve het volgnummer nog staat: Vogelwarte, Rossitten, Ostpreussen, Germania, middelsoort met alleen Germania erop en kleine, die alleen het volgnummer vertoonen. De ringen zijn van aluminium, dus zeer licht en zoo gemaakt, dat ze gemakkelijk om den loop van den vogel kunnen worden gelegd en dan bevestigd doordat het overstekende stuk (zie de foto) met de vingers of met een buigtangetje wordt omgebogen en aangedrukt. Groote en middelsoort vogels kan iedereen gemakkelijk ringen, met de kleintjes moet men zeer voorzichtig omgaan. Thienemann zelf zegt, dat het ringen van kleine vogels alleen mag geschieden door personen, die volkomen met 't werk vertrouwd zijn en zoo'n klein teer

diertje weten te behandelen, zonder het te deren.

Het aantal bonte kraaien, door Thienemann geringd, bedraagt thans al wel meer dan duizend. Hij komt er zoo gemakkelijk aan, doordat de bewoners van de Kurische Nehrung de gewoonte hebben die kraaien te vangen met slagnetten, ten-einde ze te eten. Daarbij begaan ze de barbaarsheid, die vogels de kop in te bijten, om ze te doden, als ze onder het net zitten.

Behalve de trekrichting kwam Thienemann nog meer te weten en wel, dat de kraaien uit één en dezelfde zwerm jaren lang in elkanders gezelschap blijven. Twee kraaien te Rossitten gemerkt op 4 en

Het duidelijkst blijkt dat wel uit de lotgevallen der ooievaars, die op verschillende plaatsen op verzoek van Dr. Thienemann werden geringd. De meeste van de teruggekomen ringen — ongeveer een dozijn — zijn afkomstig uit streken, waar niemand iets van Dr. Thienemann en zijn ringen af wist. De dieren zouden zonder die ringen even goed gevallen zijn. Het is een lust de verschillende berichten omtrent die ooievaars te lezen. Het meest Karl-May-achtig is wel het avontuur van Ooievaar No. 769, die den 7de Juli 1907 geringd werd op zijn nest ten huize van den heer Adam Sobottka te Dornbrowsken, Kreis Lyck, in Oost Pruisen.

De trek der Meeuwen. (Uit het Journal für Ornithologie).

8 Oct. 1906, werden op 9 en 14 April 1907 te Agilla in Oost-Pruisen weer gevangen, een ander stel op 9 en 20 Oct. 1904 geringd, werden op 15 en 16 Oct. 1904 weer bemachtigd te Sarkau op de Kurische Nehrung.

Meeuwen worden nog meer geschoten dan kraaien, van de gemerkte zilvermeeuwen sneuvelen 12,5 %, van de stormmeeuwen 16,6 %.

Men zou al licht den indruk krijgen, dat het ringen verderfelijik is voor de vogels en dat menigeen er toe komen zal, vogels te schieten of te vangen, om te zien of ze ook soms geringd zijn. 't Gevaar bestaat, dat sommige personen dit zullen gaan doen, maar tot nu toe is dat gelukkig nog niet het geval.

Op een dag was een troep Boschjesmannen aan het fourrageeren. Ze zochten naar wortels en wild en ontdekten tot hun groote vreugd rondom een uitgedroogde poel een aantal groote witte vogels. De Boschjesmannen slopen voorzichtig naderbij en slaagden erin, er een te kneppelen. Op staanden voet zou hij verorberd worden en een van de zwartjes zat al vlijtig den dooden vogel te plukken, toen er opeens één den aluminium ring in de gaten kreeg en gilde „Het is een god!“. Doodelijk verschrikt gooiden ze het beest neer, gingen aan den haal en kwamen heel ontdaan in hun dorp aan, waar ze angstig en geheimzinnig hun wedervaren vertelden.

Maar een kloeke geest, een Boschjesman die zijn tijd vooruit was, liet zich uitduiden waar de god lag, marcheerde er heen en bemachtigde den ring, die hij aan den dichtstbij zijnden blanke te koop aanbood.

Toen was natuurlijk de zaak in orde en den 8sten Januari 1909 belandde de ring weer veilig en wel in Rositten.

Andere ooievaars zijn nog gevangen aan den Blauwen Nijl, in Basuto-land in Rhodesie en ook een bij Kariet een 110 K.M. ten N. O. van Damascus aan den Karavaanweg naar Palmyra. Toen ik dit laatste las moest ik even denken aan den ouden rabbi David Sichel uit „l'Ami Fritz“ die als de ooievaars in zijn Elzassisch stadje komen in extase uitriep „Ze komen van Jeruzalem“. En nu bewijst Dr. Thienemann dat die oude David 't werkelijk aan 't rechte eind had.

Hoogstwaarschijnlijk reizen onze Hollandsche ooievaars ook via Jeruzalem. Elders in deze aflevering vinden de lezers een oproep van den heer Delsman, om ook hier voor Dr. Thienemann wat ooievaars te ringen. Het bestuur der Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten heeft dezen zomer in 't Naardermeer ook al tien lepelaars en vijf purpurreigers geringd; een van de purpurreigers is gevangen in de buurt van Calais. In den komenden zomer zullen wij nog een veel grooter aantal vogels ringen; ook andere soorten, zoowel in 't Naardermeer als op Texel en andere plaatsen. De voorzitter, Dr. Oudemans is al sedert geruimen tijd in correspondentie met Dr. Thienemann over deze belangrijke proeven. Ieder, die hieraan wil meewerken kan zich aanmelden hetzij bij Dr. Oudemans. Paulus Potterstraat 12 te Amsterdam, hetzij (voor ooievaars in elk geval) bij den heer H. C. Delsman te Den Helder.

Nog een paar belangrijke zaken hebben de ringproeven ons geleerd: o. a. dat de jonge ooievaars in 't eerste jaar na hun geboorte weer terugkeeren naar de streek waar hun nest stond; ofschoon zij dan nog lang niet er aan toe zijn, om te gaan broeden. Ik ben er zeer benieuwd naar, of dat met onze lepelaars ook het geval zal zijn. Wij behoeven ze daarvoor niet te schieten, want ze zijn in 't Naardermeer met een beetje voorzichtigheid wel zoo te benaderen, dat met den verrekijker de ring gemakkelijk kan worden waargenomen; misschien zelfs kunnen we 't nummer aflezen.

In het tweede jaar na hun geboorte zwerven de jonge ooievaars ver buiten hun vaderland rond. No. 3 die 19 Juli 1906 op de Luneburger Heide zijn ring ontving (nog al van Prof. Blasius eigenhandig), werd 30 Juni 1908 aangetroffen in Oostpruisen, 700 K.M. van huis.

Dat zwaluwen hun oude nest weer betrekken is door deze ringproeven opnieuw bewezen en ook het

zeer merkwaardige feit, dat een jonge, eenjarige vogel het ouderlijke nest betrok om daar te broeden; die had dus het huis geërfd.

Zwaluw 711 die 15 Juli 1906 te Rossitten gemerkt was werd daar 19 Juli 1909 weer gevangen (en ook weer losgelaten.) Dit diertje had dus zonder schade drie jaar lang zijn ring gedragen, wie weet waar overal. Drie jaar achtereen broedde deze vogel met ring en al daar in Rossitten. Hij werd gegrepen terwijl hij zat te broeden; 't was een mannetje. 't Zal me een plezier doen als hij dezen zomer weer op de Nehrung verschijnt.

In Engeland wordt ook aan „ringen“ gedaan, onafhankelijk van Rossitten. In den afgelopen zomer zijn op groote schaal ringproeven begonnen door het Natural History Departement of the University of Aberdeen met twee typen van ringen: groote, gemerkt „Aberdeen University“ en kleine gemerkt Abdn. Univ. Ongeveer tegelijkertijd zijn de uitgevers van het aardige maandblad „British Birds“ ringen gaan uitgeven in drie grootten (type kievit, type spreeuw, type mees) gemerkt Witherby High Holborn London op de grootste, terwijl op de kleinste behalve het nummer toch ook nog het woord London voorkomt.

Dit laatste is een voordeel; de kleine ringen van Rossitten hebben alleen een nummer. Toch hebben wij gemeend, ons bij Rossitten te moeten aansluiten, omdat van daar uit nu al sedert jaren door Dr. Thienemann op voortreffelijke wijze is gewerkt en omdat, vooral door de avonturen der ooievaars, de wereldpers nu al wel algemeen de aandacht heeft gevestigd op deze uiterst belangrijke, sympathieke en interessante onderneming.

JAC. P. TH.

HET MERKEN VAN OOIEVAARS.

Einde November kwam mij een aluminium-ringetje in handen, voorzien van het opschrift „Vogelwarte Rositten“ en afkomstig van een bij Den Helder geschoten meeuw. Door den jager, die, daar het schieten van meeuwen strafbaar is, onbekend wilde blijven, werd het dier „kokmeeuw“ genoemd. Zelf heb ik het niet gezien. Van Dr. J. Thienemann, directeur der Vogelwacht, aan wien ik den ring opzond, ontving ik spoedig de mededeeling, dat de bewuste vogel geen kokmeeuw, doch een zilvermeeuw geweest was en op 13 Juli 1909 op den Memmert bij Juist gemerkt en losgelaten werd.

Tevens schreef genoemde heer mij echter o. m. het volgende:

(Vertaald). „Zoudt u niet kunnen bewerkstelligen,